

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

Ds. D. Chr. Overduin 26 juni 1988

Catechismus zondag 15 vraag 38

Schriftlezing : Lukas 23 : 13 - 25

Zingen : Psalm 69 : 1
 69 : 2
 76 : 4,5,6,7
Gebed des Heeren : 6

De 15e Zondag.

VRAAG 37: Wat verstaat gij door het wordeken: *Geleden*?

ANTWOORD: Dat Hij aan lichaam en ziel, de ganse tijd zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde zijns levens, de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft, opdat Hij met zijn lijden, als met het enige zoenoffer, ons lichaam en onze ziel van de eeuwige verdoemenis verlost, en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven verwierf.

VRAAG 38: Waarom heeft Hij *onder den rechter Pontius Pilatus* geleden?

ANTWOORD: Opdat Hij, onschuldig onder den wereldlijke rechter veroordeeld zijnde, ons daarmede van het strenge oordeel Gods, dat over ons gaan zou, bevrijdde.

**THEMA: DE ONSCHULDIGE SCHULDIG VERKLAARD,
DAARDOOR VRIJSPRAAK VOOR DE SCHULDIGEN**

Verleden week hebben wij iets trachten te zeggen over het woordje 'geleden', en inzonderheid gelet op de LIEFDE, die daarin openbaar gekomen is.

Nu is er nog iets dat ik daaraan toe wil voegen in verband met de rechter Pontius Pilatus.

Wij zouden kunnen stellen dat het voor een mens onmogelijk is om iets te bevatten van wat wij noemen: De zondeval van Adam en Eva. Het is wel heel bekend in de kerk. Aan de andere kant staat het zo ver van de mensen af. Vooral als het schering en inslag is om bepaalde uitdrukkingen te gebruiken, die telkens weer herhaald worden, over onze diepe val en bondbreuk in Adam. Dan werkt dat eerder mee om het besef nog meer in de weg te staan, dan dat het de kennis van de ellende verdiept.

Nu moeten we erbij zeggen, dat het altijd een werk is van de Heere om ons ook te leren hoe groot onze zonden en ellende zijn. Dat neemt niet weg dat de Heere ook door middel van, werkt.

Wanneer men nu het Woord van God als het ware tracht in stukken te snijden, waarbij dan de menselijke ellende die in de val van Adam gekomen is, en men dan die menselijke ellende-staat diep en breed uitmeet, blijkt in de praktijk, dat er toch maar zo weinig kennis is van God en van zichzelf.

Hoe komt dat toch? Ja, je kunt zeggen: Dat is nu onze geestelijke dood. Dat is waar. Maar, het houdt ook heel nauw verband met de Heere Jezus Christus. De Heere Jezus Christus die God is, maar ook mens geworden. Die gekomen is in die gevallen mensheid.

Eigenlijk zou je moeten zeggen, er is geen rechte ellende-kennis, zonde-kennis, buiten de Heere Jezus.

Natuurlijk, een heleboel mensen, en wij ook, kunnen best gefrustreerd zijn door dat

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

gevoel van verkeerd gehandeld te hebben, kwaad gedaan te hebben. En dat wij dus bezig zijn met wat ik verleden week zei, of eerverleden week, dat weet ik niet meer, met de gevolgen van onze zonden. Hoe we daarin de naaste hebben benadeeld, vaak ligt voorop hoe we onszelf zijn tegengevallen. God wordt er ook nog wel bij genoemd, maar als we eerlijk zijn is dat vaak meer een 'noemen', dan een 'beleven'. Dat bewijzen we gewoon in de praktijk van het leven. Dat we het vreselijk vinden als die of gene iets van ons weet, maar we hebben nog niet het minste besef dat de Heere naast ons gestaan en gezeten heeft toen wij het kwaad bedreven. In dat opzicht zou je zeggen, de grootste atheïsten die zitten in de kerk. Dat zijn wij. Zo leren we onszelf wel kennen.

Maar dat is toch nog niet die zondekennis, die ellendekennis, die de Schrift beoogt. Kaïn en Ezau en Judas en Bileam, die hebben allemaal tot op zekere hoogte een bepaalde zondekennis gehad. Sommigen hebben het uitgeschreeuwd en die voelden zich diep ellendig, en die dachten: Het is afgelopen met me. En toch kun je nu niet direct zeggen dat het zulke toonbeelden waren van Gods genade.

Hoe komt dat nu?

Ik kan dat niet zo in een definitie zeggen, dat kan ik niet. Maar ik wil u herinneren aan het woord: 'Die Geest gekomen zijnde zal de wereld overtuigen van zonde, omdat zij', zegt Jezus, 'in Mij niet geloven'. En nu wil ik het zo eens stellen: Door de komst van God in het vlees wordt als het ware de zondeval opnieuw beleefd. Daar kun je nu echt in zien, als het goed is, wat die zwaar geladen woorden van onze diepe val en bondbreuk in Adam, nu betekenen.

Daar kun je wel over praten buiten Christus om, maar dan is het toch niet echt. Maar dat is nu ook gekomen, daarom is het ook een zaak van het geloof, echt waar. De ellendekennis is niet zo maar een zaak van ons verstand, ook niet van ons gevoel; dat we ons zo rot voelen en zo slecht voelen. Dat is ook een zaak van het geloof. En daar komt plaats voor en ruimte, als wij horen van het lijden en het veroordeeld worden van de Heere Jezus Christus. Dat wil de Heilige Geest ook gebruiken daartoe, die prediking. Om ons onze ellende te leren.

Want de Heilige Geest weet ook wel dat wij diep gevallen zondaren zijn in Adam. Maar de Heilige Geest weet ook wel dat wij daar niet verder mee komen en dat we daar in principe onszelf of niets van aantrekken, of we verzinken in de wanhoop. Dat weet de Heilige Geest wel.

En daarom komt die Heilige Geest in het onderwijs altijd toch via Golgotha. Via het Woord dat vlees geworden is, en onder ons heeft gewoond. Wij hebben in het Paradijs 'nee' gezegd tegen God.

Maar, en nu komt het in onze levensgeschiedenis, in dat kleine poosje dat het nog maar geleden is, nog geen tweeduizend jaar geleden, dat de mens 'nee' gezegd heeft tegen God in Christus. Daar komt nu zijn diepe val en bondbreuk, zoals we dat noemen, aan het licht. Die krijgt daar nu handen en voeten. Die wordt daar nu zichtbaar.

Er zijn dingen waar we op zo'n manier over praten, dat het de gedachten oproept bij de hoorder: Nu ja, dat is nu wel waar, maar waarom moet je het daar nu altijd over hebben, over Adam en over de val, en noem maar op. En ik weet wel, dat praten kan uit een verkeerde, en dat vloeit ook meestal uit een verkeerde bron voort, daar gaat het even niet over, maar de kerk zal toch ook toezien dat ze in haar onderwijs nu niet direct die kant uitgaat van een opeenstapeling van termen en gezegden, waar de kracht ten ene

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

male uit gemist wordt.

En daartoe is nu ook de verkondiging van het Evangelie. Want de mensen denken: Verkondiging van het Evangelie? O ja, dat is andere koek. Dat is tenminste Ja, ja, juist in dat Evangelie, daar komen nu de zaken aan de orde. Of wij nu 'ja' tegen God gezegd hebben, of 'nee'. En in dat Evangelie is nu uitgekomen hoe diep ellendig wij geworden zijn in onze val in Adam. Dat het echt zo is! Je kunt niet zeggen: Ja, maar wat zoveel duizenden jaren geleden gebeurd is, welk verband is er nu met mij? En dan kun je natuurlijk, dat doen we ook als het nodig is, aan gaan tonen hoe God de mens niet als een individu, maar als een organische eenheid heeft geschapen. Kijk, als de boom valt, dan vallen de takken, dan vallen de bladeren, dan vallen de vruchten, dan gaat alles eraan. Op die manier kun je er over spreken. Dat kan wel eens verduidelijkend zijn, als het gaat over de manier, de betrekking, waarin het schepsel tot God gestaan heeft. Dat kan, het is ook verduidelijkend.

Maar nu concreet de concentratie aangaande Jezus Christus die geleden heeft, de ganse tijd van Zijn leven. Geleden heeft onder mij, onder mijn afwijzing, onder mijn ongelooft, onder mijn liefdeloosheid. Dat komt dichterbij, dat is maar heel kort geleden. Toen was God werkelijk in Christus als waarachtig Mens hier onder de mensen. Toen hadden we het waar kunnen maken, dat het niet zo erg met ons was, of is. Toen hebben we de gelegenheid gehad om de Heere als het ware te laten zien: Nu, zo erg als dat er altijd over gepraat wordt, zo is het niet. Kijk eens aan met welk een blijdschap en een dankbaarheid en liefde en eensgezindheid hebben wij Uw Zoon ontvangen.

Maar nu blijkt in de aanwezigheid, het onder ons wonen van God in Christus, hoe erg het met ons is.

En daarom moet je altijd zo voorzichtig zijn. Sommige mensen hanteren zo'n enorm systeem. Ik zat tussen de middag - in een goeie krant hoor - nog even een meditatie te lezen, en dan zit je dat allemaal te lezen, en op zichzelf staat het allemaal wel vol met waarheden, en toch zit er iets in waar je van huivert. Waarom? Dan zie je de mens, hoe hij het verst af is van het Koninkrijk Gods. Hoe de mens op de troon gezeten is, met alle nederigheid en huichelachtigheid, of goed bedoeld. Ik denk: O wat is dat toch gevaarlijk. Daar zie je een mens en zijn leer. Maar die nooit in werkelijkheid zo voor de Heere God vernederd en vertederd is, dat hij uitroept: God is groot, en wij begrijpen het niet. Alleen de uitstraling is dan vaak al van zo'n betekenis.

Ik zeg u, wat moeten wij toch voorzichtig zijn. Wij. Eigenlijk moet je zeggen: Heere alstublieft, ga ons met Uw heillicht voor, want we spelen met vuur! We spelen met vuur.

En nu komt daar opeens nog, je zou haast zeggen, een stukje politiek om de hoek kijken. Die Heere, die daar nu zo geleden heeft, onder mij, onder ons. Die Heere waar het zo aan uitgekomen is wie ik ben. Dat het echt waar is wat onze vaders, wat het Woord beled: Hatelijk zijnde en elkander hatende, elkander tergende, elkander benijdende.

Nu komt daar opeens zo'n man naar voren in het apostolicum, waarvan je zou zeggen, wat heeft dat er nu mee te maken. Die stadhouder of die vizier, of hoe je hem wilt noemen; ik heb wel eens iets over zijn antecedenten getracht te vertellen, maar dat laat ik nu even achterwege, alles op zijn tijd. Maar hij was ergens de politicus, een

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

staatsman. Hij stond rechtstreeks onder keizer Tiberias, de keizer van Rome. Wat komt deze man hier doen? Ja, maar er vallen ook politieke beslissingen. Er zullen ook politieke beslissingen vallen. Hier zal ook uitkomen wat we aan de staat hebben, die overigens goed georganiseerd kan zijn, die een perfecte rechtsopvatting kan hebben, uitgewerkt tot en met, maar die toch onrecht pleegt. Die toch tegen recht en wet in het onrecht sanctioneert. Dat is van grote betekenis. De kerkelijke leiders van die tijd hebben het wereldse recht, de wereldlijke macht in de arm genomen. Zij waren zelf beknot in hun macht door de heerschappij van Rome. Zij mochten geen doodvonnissen ten uitvoer brengen. Daar hadden ze de wereldlijke machthebbers voor nodig. In dit geval de Romeinen; in dit geval Pontius Pilatus. De heidenen, die hadden ze daarvoor nodig.

Dit waarschuwt ons, dat er geen één macht op aarde te vertrouwen is. Wij mogen weliswaar naar beste weten de beste regering kiezen, logisch. De een mag zeggen, nu, ik geloof dat die mensen ..., en de ander mag zeggen, die, en een ander, die, maar Pontius Pilatus staat er ook als een waarschuwing in het Apostolicum. Kijk uit.

Hij staat er ook ..., je hoort op de achtergrond Luther zingen: 'Geen aardse macht begeren wij, die gaat welhaast verloren'. Je zou ook nog een oproep kunnen horen vanuit Psalm 29:

'Aardse machten, loof de Heere,
geef de Heere sterkte en eer,
dat de lof van 's Hoogsten Naam,
aller groten roem beschaam.'

Hier wordt eigenlijk dus, met deze Pontius Pilatus in het Apostolicum, ons min of meer gezegd, waar we het niet van kunnen verwachten. Van de politiek kunnen we het niet verwachten; van de staat hoeven we het niet te verwachten. Er mogen eisen gesteld worden, er mag gewerkt worden, gerust, zo goed mogelijk, maar het blijft eeuwig waar: 'Onze hulp is in de Naam des Heeren, die de hemel en de aarde geschapen heeft', en niet in een of andere partij. Ook niet in een ideologie, helemaal niet. Van welke kant dan ook, onze hulp kan alleen maar zijn van de Heere.

Het zou wel groot zijn als onze politici daar nu ook eens naar zouden willen luisteren. Naar dat geloofsartikel van Pontius Pilatus. Niet om zichzelf te verontschuldigen, maar om te erkennen: Door U regeren de koningen, en stellen de vorsten gerechtigheid. Anders houdt je niets over dan jezelf, en de afzetterij en noem maar op.

Waarom heeft Jezus nu onder de rechter Pontius Pilatus geleden?

Er staat: "Opdat Hij onschuldig onder de wereldlijke rechter veroordeeld zijnde". Hé, maar dat is toch niet eerlijk, dat is toch gemeen? Dat is ook gemeen! In het oordeel en het vonnis dat over de Heere Jezus uitgesproken is, is een groot onrecht begaan. Daarin is een ontzettend lijden, want vergeet niet, het onrecht krenkt Zijn hart meer dan het onze. En dan te weten dat die draad door het leven van Jezus loopt, 'alzo MOET geschieden'. Telkens kom je dat tegen. 'Deze dingen MOETEN geschieden'.

Waarom? Moet het onrecht dan voortgang vinden? Het onrecht moet openbaar komen, en in het onrecht het recht.

Dit is zoiets onbegrijpelijk, dat God opnieuw in Christus Jezus onder de mensen komt om Zich te laten veroordelen. Om Zich te laten verdoemen tot de vervloekte dood. Dat God onder de mensen komt, voor de tweede maal. Eerst in het Paradijs, nu in hun

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

gestaltenis, in het vlees. Om zo te ervaren, en ons voor altijd in te prenten, wat het oordeel van het vlees over God is: "Nee, wijk van mij, ik heb geen lust aan de kennis van Uw wegen. Ik wil als het kan wel van U profiteren voor allerlei dingen en doelen, maar ik wil me nooit restloos uitleveren aan U. Ik wil U de zeggenschap niet geven over mijn leven, over mijn vrouw, over mijn kinderen, over wat dan ook. Want ik ben ik".

Wat kijken wij hier in een ondoorgroendelijk wonder. God als Mens in onze menselijke natuur. Die de weg gaat door zulk een haat heen. Dat mensen, en dat heeft mij jarenlang steeds sterker gepakt, als daar je oog op valt. Je weet het misschien wel, maar je oog valt er niet op, en je hart breekt er niet aan. Maar dat je zegt: Wat God toch van de kerk te verduren heeft. De kerk; waar halen we de moed vandaan om nog van de toren te durven blazen. Waar halen we de moed vandaan?!

Het wordt je steeds onbegrijpelijker dat God kerkmensen zalig maakt. Een dominee zalig maakt; een ouderling zalig maakt; een gemeentelid zalig maakt. Dat wordt een steeds groter wonder. Want kijk, het speelt zich af in de kerk, en er lopen lijnen naar de heidenen. Die spannen we ook nog voor ons karretje, net als Jona. Hij gaf ze geld, hij zei: Ik ben op vlucht, en ze nemen het dwaas genoeg voor hun verantwoording, en ze nemen hem mee. Maar als het gaat stormen en waaien, en spoken op zee, dan is deze - werkelijk Godvruchtige profeet hoor, dat is hij - een steen om de nek in plaats van een kurk waar ze op drijven blijven. Ze moeten zinken met zo'n man aan boord.

Als je daar aan denkt. En het komt steeds weer terug, en je hoort dat gejoel, dat geschreeuw op de achtergrond: "Wij hebben een wet, en naar onze wet moet Hij sterven". En Kajafas scheurt zijn kleren: "Wat hebben we nog getuigen van node, jullie hebben Zijn Godsastingering gehoord". We kunnen het wel trachten te verzachten, en zeggen: Ja maar die mensen wisten het ook allemaal niet. Dan hadden ze de Schrift moeten onderzoeken. Ze zijn toch zulke Schriftonderzoekers? Dat is toch geen proces voeren wat zij doen?

En nu komt dit er nog bij: Die wereldlijke rechter. Ja, waarom? Nu, we moeten ook niet de kant uitgaan, deze kant, dat we denken: Nu ja, in de kerk dat zijn alleen maar zondaren en verloren mensen, nee, buiten de kerk net zo goed. Maar het is niet zo scherp. Het is niet zo gericht vaak als in de kerk.

Die man heeft er meer mee gezeten dan Kajafas en Annas, en de andere leden van het Sanhedrin. Hij heeft er meer twijfel, angst en zorg om gehad, hij heeft alles op alles gezet, deze politicus, om de zaak nog naar de goede kant te trekken. Want hij wist, hij voelde, het is fout.

Maar dat nu in de politiek ook, en dat moeten we ook weten door dit artikel, dat in de politiek tenslotte het eigenbelang toch prevaleert. Dat dat eigenbelang toch groter is dan het belang van de onschuldige. Dat het feit, ik ben de baas, nog belangrijker is dan de dood van de naaste. Van Jezus Christus.

"Opdat Hij."

Kijk, en nu - om de lijn vast af te ronden - kun je ook zien dat alle lijden op aarde, dat dat zo anders is. Dat, hoe ernstig ook, en dat God er met Zijn kinderen een bedoeling mee heeft, dat wil ik allemaal gaarne toestemmen, dat heb ik ook wel genoemd, maar dat lijden van de Heere Jezus Christus, en die liefde die daar geweest is, dat is zo

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

onvergelijkelijk, dat is met niets te vergelijken. Want Hij was God in Christus, Die die weg wilde, maar ook MOEST gaan. Er was geen ontkomen aan.

Hij MOEST het geroofde terug geven. Hij MOEST ervaren dat afwijzend oordeel van de mensen tegen Hem. In dat licht valt eigenlijk alles in het niet. Want dan kun je bij ons altijd nog zien de verbinding tussen schuld en tussen lijden. Maar Hij is de Onschuldige. En nu die lijn: "Opdat Hij!"

Dat lees je niet van Lazarus, die man heeft heel wat afgeleden met al die boze zweren. Dat lees je ook niet van Job, "opdat hij". Dat lees je van geen mens hier op aarde. Die betekenis, die allesomvattende betekenis van dat lijden, dat geldt alleen maar voor Hem. "Opdat Hij", Jezus Christus, "onschuldig onder de wereldlijke rechter veroordeeld zijnde". Die was toen de baas, die kon het vonnis bekrachtigen. Die moest vonnissen, of hij wilde of niet, hij moet! Hij is daarvoor aangesteld. Hij is in dienst van de staat, hij is in dienst van de keizer. Hij moet 'ja' of 'nee' zeggen.

Daar staat nu de Onschuldige. We hebben het even over de maatstaven van recht en gerechtigheid, die Pilatus heel goed wist. Ons recht is er ook voor een groot deel op gebaseerd, op het Romeinse recht. Keurig hoor, het zit allemaal goed in elkaar. Liever sterven dan onrecht, daar komt het wel op neer.

Opdat Jezus Christus, onschuldig. Als het er op aan komt kiest de heiden ook voor zichzelf, al heeft hij de mond vol over gerechtigheid. Als het er op aankomt dan zie je dat Jezus Christus in alle geledingen van het leven 'NEE' heeft moeten horen. Op alle terrein, in de kerk, in de tempel, voor de wereldlijke rechter, de heidenen, voor de Hemel: 'NEE'.

Is het wonder dat je bij de psalmen tegenkomt: 'Wat hitte doet Mij branden'.

Wij kunnen ons daar niet in verplaatsen. En ik denk dat de Heere dat ook niet goed vindt, niet nuttig en nodig oordeelt. En toch wil je er wel eens gaarne iets van zeggen, maar het is maar een 'zeggen'. Het is niet in te leven. Niet in te leven wat dat inhoudt, dat alles en iedereen, tot de dieren toe, de bek toehouden over jou. En dat alles van hoog tot laag, tot de Allerhoogste toe, tenslotte zeggen: 'nee!'

Daar zie je nu de schuld. Daar zie je nu concreet wat Adam heeft gedaan in het Paradijs, en zijn vrouw. Daar wordt het bevestigd, daar wordt de overtreding meerder, vol, onder de wet. Juist onder de wet.

En dan gaan deze mannen zo ver dat al moeten ze de duivel er bij halen om het vonnis voor elkaar te krijgen, en om het vonnis ten uitvoer te brengen, maar ze zullen het doen. Dan staat hier de Onschuldige. Die kon zeggen: "Wie overtuigt Mij van zonde?" Dat kon Hij zeggen. Waar de mensen ontzet van terug kwamen, al gingen ze om Hem te grijpen de knechten, de dienstknechten, ze kwamen terug: "Nooit heeft iemand zo gesproken, zoals Hij". Dan zeiden de kerkleiders: "Zijn jullie soms ook verleid?" Een Man waar wat van uitging. In Zijn wonderen en tekenen glansde iets van dat nieuwe, dat heerlijke van dat Rijk van God. Dat Koninkrijk.

En toch, als het wérkelijk om een keus ging: Wij hebben hem niet geacht.

Onschuldig.

Wij hebben allemaal een schuldgevoel. Dat kan, ik weet niet hoe ik het moet zeggen, je

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

zegt zo gauw teveel. Een schuldgevoel kan ook tot een geestelijk soort ballast worden. Het kan een aangepraat iets zijn. Het kan iets zijn waardoor de mens in zijn opgroeien en in zijn volwassen worden, gewoon gefrustreerd wordt. Psychologisch gezien kan dat. Dat kan.

Als je natuurlijk altijd dit of dat voor je hoofd krijgt, en altijd moet horen - ik zeg niet dat dat bij u zo is, maar ik kan me dat indenken; ik heb dat toch wel meegemaakt ook. Dat je zegt, al wordt een mens stokoud soms, dan kun je dat nog aan hem merken. Hoe men met God geconfronteerd werd, als iets waar je doodsbang voor moet zijn. In plaats dat je eigenlijk doodsbang voor jezelf moet zijn. Maar goed, dat neemt niet weg dat wij, afgezien van allerlei bijkomende dingen, toch ook kunnen spreken van een weten van schuld.

Zodra er bepaalde ingrijpende dingen gebeuren in ons leven, dan kan het zijn dat er opeens iets breekt, een bepaalde rem wordt opgeheven, en dan schreeuwen we het uit. Als er niets is dan hoef je ook niet bang te zijn. Maar je merkt het bij de discipelen van de Heere, die hadden heel wat goeds ondervonden. Op sommige momenten greep de angst ze aan. Voor het onbekende, voor het einde, voor het oordeel. Dat komt omdat - en nu bedoel ik dat heus niet als een psychisch aangepraat iets, nee - wij ook wel wérkelijk weten dat wij allemaal schuldig staan voor God en de naaste.

Als een mens hier op aarde onschuldig veroordeeld wordt, en dan is hij eigenlijk nog schuldig, maar goed, dat geldt niet. Als jij voor moord of voor doodslag of iets dergelijks, onschuldig veroordeeld wordt, en het is niet waar, dan is dat iets, dat lijkt mij iets vreselijks. Als je ook daarover leest, welke emoties dat in de mensen losmaakt, onbegrijpelijk. Er zit ergens, of dat nu Australië is of Spanje, ik weet het niet, een Nederlander, ja, in Australië, die zit al jaren gevangen en die houdt maar vol dat hij onschuldig is. Dat hij dat meisje niet heeft vermoord, wat ze toen aan het strand vonden. Hij is nog bezig, en advocaten zijn bezig; dat vreet gewoon een mens op. En dan ben je toch een zondaar. Maar dat heb je niet gedaan. Dat is heel erg.

Onschuldig staat Jezus daar. Er is nog geen gedachte bij Hem van, wat heb Ik mijn moeder een verdriet gedaan. Of: Ik heb een keer mijn vader beledigd. Ook dat nog niet. In gedachten nog niet.

En dan staat Hij daar als de Onschuldige om schuldig verklaard te worden. Hoe moet dat zijn? Ik weet het niet.

Dat moet wel zo'n onuitsprekelijke liefde geweest zijn, en een bewustzijn dat Hij daar als Plaatsbekleder wil staan in mijn plaats. Dat moet zo sterk in Zijn ziel geweest zijn. Want je ziet als het ware twee zaken tegenover elkaar staan: Aan de ene kant zou Jezus Christus, Hij is God en Mens, het hele zaakje van de aarde hebben weg moeten blazen. Die zou in vervulling moeten laten gaan wat die psalmen 69 en zo hebben gebeden voor die valserikken, die valse beschuldigers, die valse vijanden: "Hun tafel worde hun woest gelaten, en laat ze maar sterven, laat ze dood vallen, laat ze bezwijken, niet ineens maar langzaam, laat ze te gronde gaan die zo vals zijn". Dat kom je tegen in de Bijbel, in het oude Testament in de psalmen, in de profeten.

Maar wat denk je dan, de Zoon van God die alleen maar rechtvaardig en heilig is. Wat een onuitsprekelijke liefde. Wat een gehoorzaamheid in het lijden. Om tegelijkertijd te

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

blijven: "Hiertoe ben Ik in de wereld gekomen. Ik ben niet gekomen om de wereld te veroordelen of te verdoemen, maar om te behouden. Ik ben gekomen om Zelf verdoemd te worden."

Dat is onbegrijpelijk, die liefde. Dat Hij niet één keer daarin Zich te buiten gaat. Of 'te buiten gaat' kun je het niet eens noemen. Dat Hij niet één keer die kant uitgaat. Dat Hij alleen maar zegt tegen Pilatus: "Als Mijn koninkrijk van deze wereld was, als Ik een politicus was, als Ik een polis, een staat had, Ik zou Mijn Vader hebben kunnen bidden, en Hij zou Mij meer dan twaalf legioen engelen hebben bijgezonden. Maar nu is Mijn koninkrijk niet van hier. Hij bleef er verre van.

Als wij als kinderen denken: Nu, als ik de Heere Jezus geweest was, dan zou ik... Nu, dat kan ik best begrijpen hoor kinderen, dat je dat gedacht hebt, echt waar. "Nou dan zou ik, dan zou ik die man hebben laten verlammen. En ik zou gezorgd hebben dat dit en dat". Nu, zo praat je nu wel als kind hè, heel begrijpelijk. Ik zou moeten zeggen, ik ben er blij mee dat je als kind zo praat en denkt. Ja, want dat betekent dat de duivel nog niet alles te zeggen heeft gelukkig. En dat je ook nog wel voelt wat een onrecht dat er gebeurd is met de Heere Jezus.

Maar hoe moet het dan voor Hemzelf, Hij hád alle macht. Hij kon dat makkelijk doen wat Zijn macht betreft. Maar hoe groot moet dan de liefde zijn om uit elkaar gerafeld te worden, om je ziel als water op de grond uit te storten. En daar nu op de diepste mogelijke manier vernederd te worden, onschuldig onder die wereldlijke rechter veroordeeld. Onschuldig.

En dat moest ook. Want als die wereldlijke rechter maar zo'n stukje schuld in de Heere Jezus gevonden had, als Pilatus had gezegd: "Ja, maar je hebt één keer opgeroepen om tegen de keizer in opstand te komen", dan had Hij ons niet kunnen verlossen. Dan had Hij geen Verlosser kunnen zijn. Dan had er iets aan te merken kunnen zijn, op Hem iets aan te merken. En dat mocht niet, dat mocht niet. Er mocht op Hem niets aan te merken zijn, want Hij neemt de plaats in, Hij is Plaatsbekleder. En als een plaatsbekleder zelf fout gaat, nu, laat hij dan maar niet meer denken om anderen te helpen. Om anderen te bedekken onder zijn klederen. Want dan moet hij eerst aan zichzelf eens gaan beginnen.

En daarom moet je het volle gewicht laten vallen, "onschuldig door die wereldlijke rechter veroordeeld". Maar 'wereldlijke rechter', de wereld heeft Hem ook niet gekend. De Zijnen hebben Hem niet aangenomen, maar de wereld heeft Hem ook niet gekend. Al hebben ze soms meer gevoeld dan de Zijnen, die wereldlingen. Al hoeven wij er absoluut niet boven te staan, want het is misschien wel onze ergste zonde, dat we er boven staan.

Maar de wereld is ook schuldig. De kerk is schuldiger, maar de wereld is ook schuldig. Want die wereldlijke rechter heeft toch maar 'recht' in zijn vaandel geschreven, en 'gerechtigheid'. Om daar naar te leven.

Hij is veroordeeld, officieel. Pilatus oordeelde dat hun eis geschieden zou. Hij oordeelde niet dat Jezus Christus schuldig stond, dat kon hij niet. Dat kon hij niet zeggen. Maar hij oordeelt officieel, dat hun eis geschieden zou. Hij geeft Hem dus over aan de dood, die wereldlijke rechter.

En daarom zei ik, van de politiek hoef je het ook niet te verwachten. Begrijp je? Je hoeft

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

het van de godsdienst niet te verwachten, maar je hoeft het ook niet van de andere kant te verwachten, de heilstaat. Je kunt het nergens van verwachten. Hier staat midden in de tijd met grote letters geschreven - de stakker, dat heeft hij nooit gedacht, dat wij vanmiddag zijn naam nog zouden noemen - onschuldig ter dood veroordeeld.

De hele wereld weet het. Overal waar de Bijbel gekomen is weten ze het. 'O, Pontius Pilatus ja. Ja, ja, onschuldig'. Over heel de wereld is het vandaag nu miljoenen keren herhaald: "Die geleden heeft onder Pontius Pilatus". Het is een toonbeeld van de verkondiging dat kerk en wereld, alle mensen liggen in het oordeel van de dood. En alle mensen zijn gevallen en derven de heerlijkheid van God. Hij is onschuldig, maar wel veroordeeld. Dat is niet uit te wissen.

"Om ons daarmee van het strenge oordeel Gods wat over ons gaan zou te bevrijden."

Ja, maar dat is vreemd. Kan dat?

Ik heb verleden week al iets gezegd, een bepaalde gedachte getracht weer te geven. Hoor eens, het klopt allemaal niet met ons verstandelijk denken. Als je dit ziet als een mechanisch iets, dan moet je ook zeggen: Ja, maar dat kan toch niet. Dat helpt ons toch niet? Maar je moet het zien als een daad van de Heere Jezus, die door de eeuwige liefde gedragen wordt. Een liefde-daad. Je moet het zien als een in Zichzelf bewogen God, Die Zichzelf een Lam ten brandoffer voorziet. Dan klopt het alleen maar hoor. Bij ons klopt het nooit.

Hoe kan Hij nu door Zijn onschuldige veroordeling, ons van dat strenge oordeel bevrijden? Hoe kan Hij daardoor de vrijspraak voor de schuldige bewerken?

Er moet nog iets bij. Kijk, dit moest, onschuldig, Hij moest onschuldig zijn. Maar als je nu plaats bekleedt, als je nu borg bent. Als nu een ander er een puinhoop van gemaakt heeft, een ander heeft de zaak in laten storten, een ander heeft het allemaal vernield, een ander heeft het faillissement over zich gehaald. Dat heb jij niet gedaan als je borg bent.

Maar aan de andere kant, als het puntje bij het paaltje komt, als het recht gaat werken, wordt jij wel aangemerkt als degene die er voor op moet draaien. Zo is het in het natuurlijke leven. Dan kun je er niet onderuit door te zeggen: Ja hoor eens, maar dat had die sufferd moeten bekijken, dat had hij anders moeten doen. Ja hoor eens, dat is zo, maar dat ligt er. Jij hebt getekend.

En nu die dierbare Borg en Middelaar, geliefde gemeente, die heeft getekend, Die heeft het gezegd, die is met Zijn hart Borg geworden voor dat geslacht. Dat heeft Hij gedaan. En daarom, Psalm 69 is een raadselachtige Psalm, en een Messiaanse Psalm ook uiteraard. Maar daar komen die regels in vers 2 voor: 'Mijn zonden zijn meer dan de haren van mijn hoofd, mijn dwaasheid is voor U niet verborgen'. Dan kun je natuurlijk zeggen: Ja, maar dat kun je weer niet Messiaans uitleggen, want dat kan toch niet. De Heere Jezus die had toch geen zonden, meer dan de haren Zijns hoofds?

En toch kan dat wel. Maar als Plaatsbekleder. Mijn schuld is Zijn schuld geworden. En achter en boven Pilatus staat God. En God spreekt het 'schuldig' over Hem uit als Borg, Plaatsbekleder. Hij moet betalen wat Hij niet geroofd heeft.

En nu aan de ene kant - ik hoop dat dat iets duidelijk mag zijn, al kunnen we het niet doorgronden - Hij moest onschuldig zijn, anders had Hij geen, had Hij ons niet kunnen

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

verlossen. Een mens, zelf zondaar zijnde, kan ons niet verlossen. Maar dat neemt niet weg dat tegelijkertijd wordt de schuld op Hem gelegd. 'Hij is om onze overtredingen verwond, die straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem. Door Zijn striemen is ons genezing geworden'.

Nu moet je eens kijken. Nu komt Hij onder de Adamskinderen, de tweede Adam. Die Adamskinderen vergripen zich aan deze tweede Adam, net zoals in het Paradijs. Ze zeggen: "NEE". Dat is een ontzettend lijden geweest voor de Middelaar. Maar dat wij 'nee' gezegd hebben, daar kan God ons eeuwig voor straffen. En dat wij of Pontius Pilatus Hem onschuldig hebben veroordeeld, dat is een zwaar vergrijp waarvoor God eeuwig kan straffen.

Maar tegelijkertijd zegt God in de Hemel: "Betaal Mij wat Gij schuldig zijt. De dood, Je moet sterven. Je moet - ja, ik zeg het met een huivering - naar de hel. Je moet naar de verdoemenis. Dat is het deel van de leugenaars, de moordenaars, de hoereerders, de doodslagers, de echtbrekers, de valse getuigen, de lasteraars, de afgodendienaars, Je moet naar de hel". Dat zegt God in de hemel tegen God in Christus. Kun je dat begrijpen? Dat God Zichzelf af laat slachten.

Ja, dan moeten we zeggen: Die Die Heere Jezus Christus niet liefheeft of niet liefkrijgt, die zij een vervloeking, de Heere komt. Dit is een spil waar alles om draait, dat voel je wel aan. Het gaat in ons leven niet over bijkomstigheden. Het gaat niet over allerlei dingetjes waar mensen en kerkmensen zich druk over maken. Het gaat er over of wij deze Borg en Middelaar, of we Hem door het allerheiligst geloof zullen geloven en liefhebben.

Dat Hij onze enige hoop en onze enige verwachting is, in leven en in sterven. Dat is eigenlijk de confrontatie. Je kan praten over: In de kerk zus of zo, of bijkomende dingen, daar kun je je druk over maken, allemaal goed en best. Och, het gaat allemaal voorbij hoor, het gaat allemaal voorbij. Straks liggen we met zijn allen op apegapen, echt waar, er blijft niets van over.

Maar dit. O geliefde gemeente, deze noodzaak, je kunt zeggen, bittere noodzaak; maar je zou ook mogen zeggen: Zoete noodzaak, om in Deze Veroordeelde, God in Christus, dat we daar nu in begrepen moeten zijn. Het gaat niet over een groot, het gaat niet over dit of over bekeerd en dat, laten we dat maar laten rusten. Soms heb ik het gevoel dat ik denk: Zulke woorden moeten we niet eens veel gebruiken, want dan staan we al weer te hoog, dan staan we al weer te hoog.

Maar dit: In Hem is al mijn heil mijn eer. Al zou je het nog niet eens durven te zeggen. Lieve oude broeder of zuster, ik wil het u tot uw troost zeggen: Hier ligt uw vrijspraak, een eeuwige vrijspraak. Dit is de enge poort, de smalle weg. Daarbuiten is echt geen verwachting. Maar is je verwachting hierop: O, Hij zal alles zo goed met u maken. Door de dood heen. Dat, ik kan je niet verlekkerd maken, dat kan ik niet en dat klinkt te werelds, maar je zult het zien, je zult het ervaren, Hij zal je Zijn stem doen horen, zelfs als je ligt te stikken op je bed. Hij zal je Zijn stem doen horen: Vrees niet, Ik ben al veroordeeld, Ik ben al verdoemd, kom maar binnen. "Geen kwaad zal je genaken, de Heere zal u bewaken".

CATECHISMUS ZONDAG 15 VRAAG 38

Dat zijn de kernen van het heilig Evangelie, Jezus onschuldig, en toch door God schuldig verklaard, vanwege mijn zonde. Maar dat is dan ook zo definitief, dat is zo volkomen, dat is zo gelijk, klaar, af, dat ik denk wel eens tegen iemand die zegt: ik heb er maar weinig van geleerd. Dat je zegt: Ach joh, het kleinste beetje wat je ervan geleerd hebt dat is al genoeg, WANT HIJ IS GENOEG! En die er veel van geleerd heeft zou ik willen zeggen: Welk een stukske der zaak hebben we nog maar mogen zien broeder of zuster, een stukske. Wie zal dan die mogendheden van God doorgronden: Onschuldig ter dood veroordeeld.

God wil zo in Christus geoordeeld zijn, om een stofworm, een tegenstander, om die nu voor eeuwig gelukkig te maken.

Daarom, hoop op God. Laat de satan en de geestelijke boosheden in de lucht je niet overwinnen. Want het is alles in orde gemaakt in dat ene oordeel, en in dat ene offer. En de Heere zegt tegen u: Al waren je zonden rood, zwart, purper, Ik maak ze als witte wol.

AMEN